Fizika mérőmódszerek

1. óra - levelező - feladatok

1. feladat: Egy analitikai mérlegen egy test tömegét mérjük. A mérés eredménye $3,00132\,\mathrm{g}$.

a) Adjuk meg a mérési eredményt 0,01-es szignifikanciaszinttel, ha tudjuk, hogy a mérés szórása $10^{-4}\,\mathrm{g}$!

b) Adjuk meg a mérési eredményt, ha tudjuk, hogy a véletlen hiba Gauss eloszlású (a többi adat megegyezik).

c) Hány mérést kell végezzünk, hogy a középérték hibája 99%-os biztonsággal $10^{-4}\,\mathrm{g}$-nál kisebb legyen?

2. feladat: A következő mérési eredményt 0,01 szignifikanciaszint mellett adták meg: $m = 3,21\,\mathrm{kg} \pm 0,16\,\mathrm{kg}$ Adjuk meg az $\alpha = 0,001$ szignifikanciaszinthez tartozó mérési eredményt!

3. feladat: Egy mérés eredményei:
123,783; 121,846; 122,248; 125,139; 122,569; 124,507; 122,907; 123,142; 124,029; 125,520.

a) Határozzuk meg az empirikus szórást!

b) Adjuk meg a mérési eredményt 0,05; 0,01 és 0,001 szignifikanciaszint mellett. (Tételezzük fel, hogy a mérési hiba Gauss eloszlású)

A feladat megoldásánál ne használjuk az Excel beépített átlag és szórás számolási rutinját!

4. feladat: Készítsen 10×10 szorzótáblát! A szorzótábla létrehozásakor legfeljebb 5 cellába írhat értéket vagy képletet, a többi cella kitöltését automatikus kitöltéssel kell végezze.

5. feladat: Rajzoljon egy 3 egység sugarú kört valamint egy egységoldalú egyenlő oldalú háromszöget egy diagramra! Ne használja a rajz eszköztárat!

Házi feladat: 6. feladat: Egy csillagászati távolságmérési módszer szórása 3,5 fényév. Ezzel a módszerrel megmérve egy csillag távolságát 136,9 fényévet kapunk. Adjuk meg a végeredményt 0,005 szignifikanciaszint mellett.

Házi feladat: 7. feladat: Az e/m mérésekor a következő eredményeket kaptuk:
$1,7\cdot10^{11}$; $1,8\cdot10^{11}$; $1,76\cdot10^{11}$; $1,78\cdot10^{11}$; $1,72\cdot10^{11}$; $1,61\cdot10^{11}$; $1,69\cdot10^{11}$; $1,74\cdot10^{11}$; $1,74\cdot10^{11}$ [C/kg].
Adjuk meg a végeredményt 0,01-es szignifikanciaszint mellett!
Tudjuk, hogy az elemi töltés $e = 1,6 \cdot 10^{-19}$ C, az elektron tömege pedig: $m = 9,1 \cdot 10^{-31}$ kg. Adjuk meg a végeredmény irodalmi értékhez képesti abszolút és relatív hibáját!

A feladat megoldásánál ne használjuk az Excel beépített átlag és szórás számolási rutinját!

8. feladat: Egy mennyiség átlaga 3,79, hibája pedig 0,23. Adjuk meg a mennyiség négyzetének átlagát és hibáját!

9. feladat: Megmérve egy rúd hosszát azt kapjuk, hogy $l = 2534,5 \pm 2,4$ mm. A mérőeszköz hibás kalibrálása miatt fellépő szisztematikus hibát egy korrekciós tényezővel tudjuk kompenzálni (ennyivel kell növelni a végeredményt), ennek értékét csak elég nagy bizonytalansággal tudtuk meghatározni: $\Delta x = 0,6 \pm 1,3$ mm. Adjuk meg a korrigált végeredményt!

10. feladat: Illesszünk egyenest a következő adatokra:

x	3,6	4,8	5,6	6,8
y	10,6	13,4	15,1	17,6

11. feladat: Egy mérés során egy y mennyiség értékét mérjük egy x mennyiség függvényében. Az x és y mennyiség között a következő összefüggés áll fenn:

$$y = a \cdot \tan^2(x) + b$$

ahol az a és b paraméterek értékére vagyunk kíváncsiak. Határozzuk meg ezeket a paramétereket!

x	0,13	0,45	0,76	1,22	1,42
y	1,4	1,4	2,2	8,3	41,4

Házi feladat: 12. feladat: Egy korong átmérőjét tolómérővel megmérve 6,53 cm-t kapunk. Mekkora a korong kerülete, ha a mérések szórása 0,2 mm (0,01-es szignifikanciaszintet használjunk)? Hány mérést kell végeznünk, ha a kerületet legfeljebb 0,2 mm hibával szeretnénk tudni?

Házi feladat: 13. feladat: Egy téglatest oldalait tolómérővel megmérve a következő eredményt kaptuk: 3,52 cm, 6,98 cm, 4,60 cm. Tudjuk, hogy az adott tolómérővel végzett mérés szórása 0,2 mm. Adjuk meg a téglatest térfogatát 0,01 szignifikanciaszint mellett.

Házi feladat: 14. feladat: Adjuk meg egy oldott anyag molekuláris dekadikus extinkciós koefficiensét ($\epsilon(\lambda)$) ha $I/I_0 = 0,56 \pm 0,05$, $c = 10^-4$ mol/l, $d = 1$ cm és

$$\epsilon(\lambda) = \frac{log(\frac{I_0}{I})}{c \cdot d}$$

Házi feladat: 15. feladat: Illesszünk origón átmenő egyenest a következő adatokra:

x	1,3	2,6	6,8	10,6
y	4,8	9,8	26,0	39,6

Házi feladat: 16. feladat: Linearizáljuk a következő (mérések során fellépő) függvényeket (adjuk meg, hogy kell transzformálni a függvényt, ill. mit kell ábrázolni, hogy megkapjuk a kívánt paramétereket):

a) P-t mérjük a T függvényében, hogy kapjuk meg ϵ és k értékét?
(Stefan-Boltzmann-féle sugárzási törvény)

$$P = \epsilon \cdot \sigma \cdot A \cdot T^k$$

b) Δm-t mérjük a B függvényében, hogy kapjuk meg χ_m értékét?
(Dia és paramágneses anyagok szuszceptibilitása)

$$\Delta m = \frac{\chi_m \cdot q}{2 \cdot g \cdot \mu_0} \cdot B^2$$

b) I-t mérjük a n^* függvényében, hogy kapjuk meg $\frac{e}{m}$ értékét?
(Elektron fajlagos töltésének mérése Busch módszerrel)

$$\frac{e}{m} = \frac{8\pi^2 \cdot U_0 \cdot l^2}{\mu_0 \cdot N^2 \cdot (\Delta l)^2} \cdot \frac{n^{*2}}{I^2}$$